

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Dato: 04.06.2024
Saksnummer: 24/12319-6
Deres ref.:

Høringssvar NOU 2024:2 fra Stavanger kommune

Vi fikk tekniske problemer med innsending av høringssvar på deres nettsider og sender det derfor til dere her.

Høringssvar ble vedtatt av formannskapet den 30.05.2024. Vedtaket og saksfremlegget for saken ligger vedlagt dette brevet.

Med hilsen

Felicitas Regine Heimann
seksjonsleder

Ida Ur Storberget
saksbehandler

Vedlegg
Saksframlegg Stavanger kommune
Vedtak formannskapet, Stavanger kommune

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Saksframlegg

Dato: 18.04.2024
Saksnummer: 24/12319-2

Planlagt behandling i følgende utvalg:	Sak nr.:	Møtedato:	Votering:
Utvalg for klima og natur (2023-2027)		07.05.2024	
Utvalg for by- og samfunnsutvikling (2023-2027)		23.05.2024	
Stavanger formannskap (2023-2027)		30.05.2024	

Høringssvar - NOU 2024:2 I samspill med naturen. Naturreisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge

Forslag til vedtak:

Stavanger kommune støtter formålet med dokumentet; «å beskrive begrepet naturreisiko, vurdere hvordan norske næringer og sektorer er og kan bli berørt av tap av natur og naturmangfold og se på hvordan berørte aktører i Norge kan analysere og håndtere naturreisiko på best mulig måte.» Under følger Stavanger kommunes kommentarer generelt og til de punktene som er vurdert som særlig betydningsfulle.

NOUen er et svært omfangsrikt og grundig, noe som kan gjøre det vanskelig å forstå og ta innholdet innover seg i sin helhet. Det er ikke enkelt å finne den røde tråden og få oversikt over de viktigste punktene. Det er behov for redaksjonelt arbeid med å strukturere stoffet og gjøre det mer tilgjengelig for folk som har mulighet og vilje til å forstå og påvirke. NOUen mangler et teoretisk rammeverk og prioriteringer. Dette gjør det vanskelig å bruke utredningen som utgangspunkt for gode og kostnadseffektive tiltak, og begrenser muligheten for anvendelse i praksis.

Problembeskrivelsen i NOUen burde vært tydeligere på at dagens økonomiske modell bygger på stor utnyttelse av naturressurser. Dette påvirker samfunn ressursene tas fra, og samfunn som har gjort seg avhengig av kontinuerlig tilførsel av naturressurser.

Et teoretisk rammeverk basert på økonomiens og økologiens felles grunnleggende premisser om at ressursene er begrensede, kunne gitt et klarere signal til det politiske nivået om at den kommende stortingsmeldingen må baseres på samme teoretiske grunnlag som NOU 2023:25, nemlig [UFF \(unngå, flytte, forbedre\) -rammeverket](#). I tillegg foreslår Stavanger kommune at tiltakshierarkiet legges til grunn. Arealnøytralitet for naturverdier eller naturnøytralitet bør også få mer rom i dokumentet og utvikles videre. Disse modellene kan bidra til politisk forståelse for at klima- og naturkrisen henger tett sammen eller er ett og det samme, som [IPCC og IPBES](#) konstaterte i 2021.

Som belyst i [NOU 2023:25](#) er det ikke tilstrekkelig at hver sektor ser på sin virksomhet isolert, for å unngå rasering av natur.

Landbruk

I jordbruket må det gjøres store investeringer i forbindelse med bygging av nye driftsbygninger, planting av frukttrær, dyre maskiner med mer. For å kunne gjøre slike

34 investeringer, må det være forutsigbarhet i rammevilkårene som lovverk og støtteordninger.
35 Rammevilkårene må endres etter hvert for å tilpasse jordbruket bedre til naturrisiko, og for å
36 holde overgangsrisiko ved endrete rammebetingelser så liten som mulig.

37 Rapporten peker på at Norge importerer mye mat og fôrvarer fra andre land. Her kan både
38 klimaendringene og naturrisiko føre til alvorlige forstyrrelser. For å sikre matforsyningen i
39 Norge, blir selvforsyning med mat- og fôrvarer viktigere. Dette fører til både store
40 utfordringer for landbruket og nye muligheter for økt innenlandsproduksjon. Jordbruket må
41 kunne bidra mest mulig til befolkningens behov for sikker mat. For å sikre matforsyningen er
42 det avgjørende at vi holder på bøndene og på landbruket i hele landet. Da må vi sikre
43 livsgrunnlaget for jordbruket både økonomisk, og i samband med naturrisiko og klimarisiko
44 gjennom hele omstillingsprosessen.

45 Rapporteringskrav bør holdes så lavt som mulig for jordbruket som allerede er pålagt
46 omfattende rapportering og dokumentasjon. Det er viktig å gjøre de som driver med
47 jordbruk bevisste på både hvilken naturrisiko de er utsatt for og hva påvirkning de selv har
48 på naturen og naturrisiko. Bøndene er ofte bevisst på naturrisiko som de er utsatt for, men
49 kunnskap og bevissthet rundt hvordan de selv påvirker naturen og naturrisiko bør økes.

50 *Natur*

51 Rapporten peker på et behov for revidering av dagens lovverk for å tette hull der natur er
52 skadelidende. Ett eksempel som trekkes frem er plan og bygningsloven. Det er flere
53 eksempler på at naturverdier er borte allerede før søknad om bygging er sendt. Grunnen er
54 at tomten ofte klargjøres med planering og oppgrusing i forkant. Når byggesøknaden
55 vurderes og naturverdier skal dokumenteres er disse lik null. Kommuner i hele landet har
56 gamle og utdaterte reguleringsplaner der områder er satt av til utbygging uten at
57 naturverdier er kartlagt.

58 Bruk av tiltakshierarkiet, UFF og arealnøytralitet i praksis vil være viktig for å unngå
59 negative konsekvenser for natur, unngå tap av natur og helst øke naturverdier. Det er viktig
60 å ta utgangspunkt i faktiske verdier på et område, og ikke i planstatus. I tillegg må lovverket
61 gi mulighet til å stanse fysiske endringer på områder i forkant av plan- og prosjektfasen.

62 Det er ønskelig med et tydelig regelverk med klare konsekvenser for overtredelser som
63 skader natur. For eksempel har forskrift om utvalgte naturtyper et regelverk som oppleves
64 som utydelig i ansvarsfordeling og oppfølging av lovbrudd. Det må være hjemmel for
65 tydelige reaksjoner om et så viktig lovverk skal kunne følges opp.

66
67 Kartlegging av natur er viktig å gjennomføre for å få på plass et godt kunnskapsgrunnlag.
68 Det påpekes i rapporten at det bør satses videre på utviklingen av heldekkende naturkart og
69 ny miljødata. Dette er positivt, og vil gi kommunene et viktig grunnlag for arealnøytralitet for
70 naturverdier og vurderinger i enkeltprosjekter. Det vil kreve en annen tilnærming metode til
71 NiN- (Natur i Norge) kartlegging enn det som er vanlig i dag. Miljødirektoratets instruks om
72 kartlegging av kun utvalgte naturtyper gjør at mye verdifull natur forsvinner fra
73 kartgrunnlaget, fordi mange kategorier av løvskog, myrtyper, fisketomme dammer og bynær
74 natur ikke er inkludert. NiN-kategoriene er ofte tilpasset Østlandet og Trøndelag, og mindre
75 adekvat for Vestlandet.

76
77 Spredningskorridorer for vilt og andre organismer, samt leveområder for disse, faller også
78 utenom i mange tilfeller. Det er svært viktig at «hverdagsnaturen», leveområder for vilt og
79 landskapsøkologiske sammenhenger, blir inkludert i kartleggingsmetodikken. Dette er
80 grunnleggende for å ivareta viktige grønne strukturer og naturmangfold i by, og i områder
81 som faller utenfor Miljødirektoratets NiN-kartleggings instruks.

Sammendrag

[NOU 2024:2](#) *I samspill med naturen. Naturrisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge* er en innsiktsrapport som skal bidra til bedre forståelse og vurderinger av naturrisiko og bedre håndtering av naturrisiko på alle nivåer.

Utredningen skal vurdere og anbefale metodikk som setter de relevante aktørene i stand til å analysere og håndtere naturrisiko på best mulig måte. Det er gjort en grundig gjennomgang av hvordan forskjellige næringer og sektorer både trenger og påvirker natur. Dette er brukt som grunnlag for analyse som utvalget har gjort av naturrisiko i privat og offentlig sektor.

Naturtap gir risiko for reduksjon i naturens tjenester for mennesker, og for forsterkede ulemper som sykdommer, skadelige organismer og andre naturskader. I samspill med klimaendringer og andre miljøødeleggelser bidrar naturtap til å undergrave en rekke av FNs bærekraftsmål. Dette rammer sårbare og fattige land og grupper mest. Miljøødeleggelsene truer dermed samfunnets stabilitet, og øker faren for konflikter og migrasjoner, som igjen øker risikobildet.

Ødeleggelse av natur er mer prekær i andre land, men norsk natur er også under press. Halvparten av naturtypene og 21% av artene i Norge er på rødlista. Det er særlig skog og åpent lavland som er under press.

En sentral anbefaling fra naturrisikoutvalget er at aktører og virksomheter i sin vurdering og håndtering av naturrisiko bør følge fem metodiske hovedtrinn:

1. *identifisere* hvor og hvordan virksomheten berører natur, inkludert i sine verdikjeder
2. *analysere* hvor og hvordan virksomheten er avhengig av og påvirker natur
3. *vurdere* hvordan virksomheten er utsatt for naturrisiko
4. bruke analysene og vurderingene som grunnlag for intern og ekstern *rapportering*
5. anvende denne kunnskapen som grunnlag for *konkrete beslutninger og handlinger*

I et eget kapittel anbefaler utvalget blant annet at offentlig sektor utvikler bedre kartlegging av natur, naturregnskap, og hvordan økologiske sammenhenger påvirkes av mennesker. Andre råd er bedre samarbeid mellom sektorene og viktigheten av kompetanse innen natur i alle ledd i utbyggingssaker, samt en revidering av plan og bygningsloven for å sikre at hensyn til naturrisiko er ivaretatt.

Kommunedirektøren kommenterer i saken anbefalingene som er lagt til grunn i høringsinnspillet.

Høringssvar - NOU 2024:2 I samspill med naturen. Naturrisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge

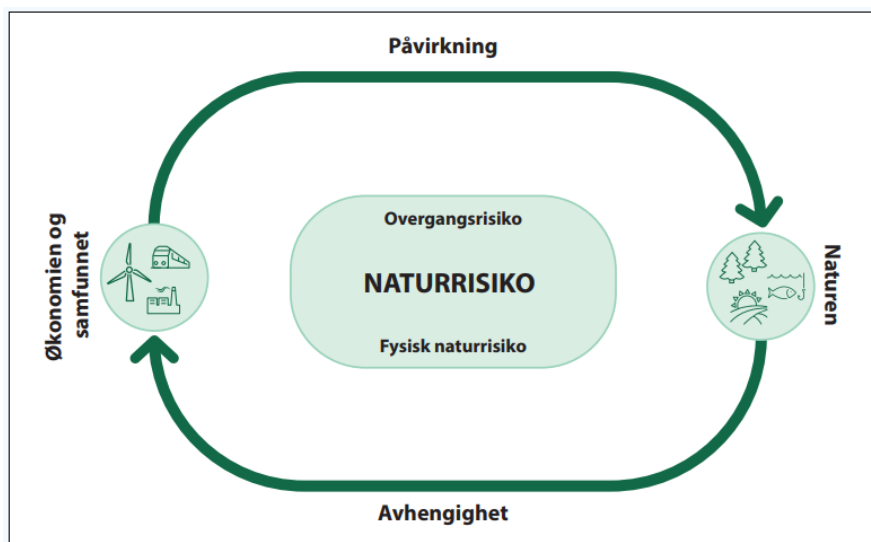
Bakgrunn for saken

Regjeringen har oppnevnt et såkalt *Naturrisikoutvalg* som skal utrede og vurdere hvordan naturrisiko vil påvirke næringen og offentlige aktører. Dette omfatter blant annet tap av økosystemtjenester, men også hvordan innstramminger i regelverk nasjonalt og internasjonalt vil ha en effekt.

Utvalget skal ikke foreslå konkrete tiltak og endringer i virkemidler som påvirker tapet av naturmangfold og økosystemer.

Utredningen ble presentert og overlevert 12. februar 2024, og Klima- og miljødepartementet har invitert høringsinstansene til å komme med innspill til NOUen. Høringsfristen er 15. juni 2024.

Fakta

Figur 1: Naturrisiko ser både på avhengighet og på påvirkning – dobbel vesentlighet. Illustrasjon: Konsis. Kilde: Naturrisikoutvalget.

Hva er naturrisiko?

Naturrisiko har blitt lansert som et begrep som beskriver og analyserer risiko som stammer fra tap og forringelse av natur. Naturrisiko tar utgangspunkt i hvordan aktiviteter og aktører er avhengig av natur, og hvordan de påvirker naturen. NOUen er delt inn i

- fysisk risiko «som stammer fra forringelse av natur og påfølgende tap av økosystemtjenester som økonomisk virksomhet avhenger av» og
- overgangsrisiko «for en aktør som skyldes at aktøren ikke har tilpasset seg virkemidler som skal bevare, restaurere og/eller redusere negativ påvirkning av naturen.»

Siden det er en tett sammenheng mellom klimaendringer og naturtap er, er det også tett sammenheng mellom klimarisiko og naturrisiko.

NOUen peker på at tap av natur er en stor trussel for samfunnet nasjonalt og internasjonalt. Naturtap gir risiko for reduksjon i naturens tjenester for mennesker og for forsterkede ulemper, som sykdommer, skadelige organismer og andre naturskader. I samspill med klimaendringer og andre miljødeleggelses bidrar naturtap til å undergrave en rekke av FNs

bærekraftsmål. Dette rammer sårbare og fattige land og grupper mest. Miljøødeleggelsene truer dermed samfunnets stabilitet, og øker faren for konflikter og migrasjoner, som igjen blir en del av risikobildet ved naturtapet. Ødeleggelse av natur er mer prekær i andre land, men også norsk natur er under press, særlig skog og åpent lavland. 50% av naturtypene og 21% av artene i Norge er på rødlista.

[Naturavtalens mål 15](#) er å oppmuntre til og legge til rette for at næringslivet, og særlig store og transnasjonale selskaper og finansinstitusjoner, regelmessig overvåker, vurderer og åpent opplyser om sine risikoer, sin avhengighet og sin påvirkning knyttet til natur.

NOUens struktur

Utredningen er delt inn i 10 kapitler. Det skrives om tap av natur som truer bærekraftig utvikling, begreper og metode, overgangsrisiko med grønn omstilling, vurdering av naturrisiko i næringer, sektorer og nasjonalt, analyse og håndtering av naturrisiko i offentlig og privat sektor. I et eget kapittel kommer utvalget med anbefalinger, før det avsluttes med et kapittel om økonomiske og administrative konsekvenser.

Utredningens metodikk

Det er gjort en grundig gjennomgang av hvordan forskjellige næringer og sektorer både trenger og påvirker natur. Dette er brukt som grunnlag for utvalgets analyse av naturrisiko i privat og offentlig sektor. Det er viktig å være klar over at arbeidet med naturrisiko baserer seg på en menneskesentrert tilnærming, hvor hovedvekt er lagt på konsekvenser for mennesker og for de aktørene som vurderer og håndterer naturrisiko.

For å komme frem til en analyse som anbefales brukt for næring og offentlig sektor har utvalget tatt utgangspunkt i finansiell sektor. Det globale initiativet for naturrelatert finansrapportering har spilt en viktig rolle for utarbeidelse av begreper og metoder i arbeidet. Resultatet har vært en anbefaling for metodiske hovedtrinn i naturrisikovurdering til bruk for både privat og offentlig sektor (figur 2).

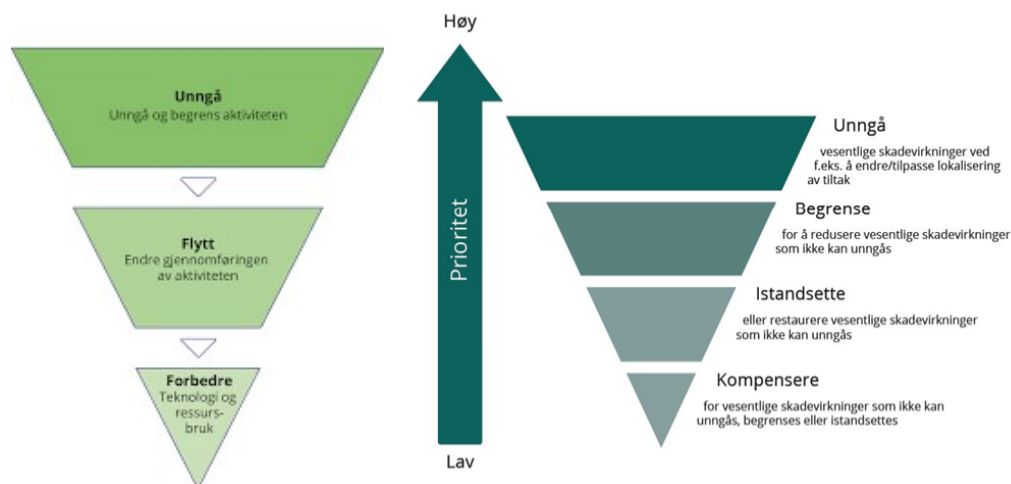
Figur 2: Metodiske hovedtrinn for vurdering av naturrisiko utviklet av naturrisikoutvalget.

Vurdering

NOU 2024:2 om naturrisiko er et svært omfangsrikt og grundig dokument som kan være vanskelig å forstå og ta innover seg i sin helhet. I motsetning til sammenlignbare NOUer er det vanskelig å finne den røde tråden. NOUen mangler et teoretisk rammeverk og prioriteringer. Dette gjør det vanskelig å bruke utredningen som utgangspunkt for gode og kostnadseffektive tiltak.

Problembeskrivelsen i NOUen burde få tydeligere frem at dagens økonomiske modell bygger på stor utnyttelse av naturressurser. Dette påvirker samfunnsressursene tas fra, og samfunn som har gjort seg avhengig av kontinuerlig tilførsel av naturressurser.

Et teoretisk rammeverk basert på økonomiens og økologiens felles grunnleggende premisser om at ressursene er begrensede, hadde vært en fordel. Det kunne gitt et klarere signal at den kommende stortingsmeldingen må baseres på samme teoretiske grunnlag som [NOU 2023:25](#), nemlig [UFF \(unngå, flytte, forbedre\) -rammeverket](#). I tillegg burde tiltakshierarkiet legges til grunn.

Figur 1 UFF-rammeverket
Unngå- flytt- forbedre (kilde NOU 2023:25)

Figur 2 Tiltakshierarkiet. Unngå- begrense- istandsette- kompensere fra Stavangers kommuneplan

Disse modellene kan bidra til politisk forståelse for at klima- og naturkrisen henger tett sammen eller er ett og det samme, som [IPCC](#) og [IPBES](#) konstaterte i 2021.

For å utnytte NOUens potensiale er det behov for redaksjonelt arbeid med å strukturere stoffet og gjøre det mer tilgjengelig for folk som har mulighet og vilje til å forstå og påvirke.

Anbefalinger i NOUen

NOUen inneholder et eget kapittel med 74 punkter og underpunkter med anbefalinger, rettet mot nasjonalt nivå, offentlig sektor og privat sektor. Kommunedirektøren kommenterer i det følgende punktene som ligger til grunn i høringssvaret.

Utvalget mener at ...	og foreslår derfor at...	Kommunedirektørens kommentar
større bevissthet om naturrisiko vil bedre kunnskapsgrunnlaget for beslutninger og styrke grønn omstillingsevne i privat og offentlig sektor	– offentlige og private aktører tar i bruk og bidrar til å videreutvikle analyseverktøy for naturrisiko for å avgjøre hvor eksponert de er, og innretter seg for å redusere egen risiko	Kommunedirektøren stiller seg bak utvalgets anbefaling om at det må videreutvikles analyseverktøy for naturrisiko. Men å legge ansvaret for vurderinger over på privat sektor selv, kan føre til at mindre bedrifter ikke vil ha ressursene til å gjennomføre dette. For eksempel vil bøndene som er blant de mest utsatte for naturrisiko selv, bør bidra med sin ekspertise, men ikke selv måtte utvikle analyseverktøy.
... noen metodiske hovedtrinn bør følges for alt arbeid med naturrisiko	alt arbeid med vurdering og håndtering av naturrisiko bør følge fem metodiske hovedtrinn (se figur 2)	Utvalget har laget en metode som kan gi større bevissthet om naturrisiko, men det er ikke tilstrekkelig at hver bedrift og/eller sektor går gjennom sin virksomhet og gjør så godt de kan for å unngå nedbygging av natur. Det er behov for å se virksomhetene og sektorene i sammenheng, og det må strengere føringer til om hva som er lov eller ikke for å få til en endring.
... naturkartlegging og stedfestet informasjon om naturen er nødvendig for å	det satses videre på utvikling av heldekkende	Kommunedirektøren er enig i anbefalingen. En slik kartlegging vil kreve en annen tilnærming metode til NiN- (Natur i Norge)

analysere og håndtere samfunnets avhengighet av og påvirkning på natur, og dermed eksponering for naturrisiko	naturkart og nye miljødata	kartlegging enn det som er vanlig i dag. Miljødirektoratets instruks om kartlegging av kun utvalgte naturtyper gjør at mye lokal verdifull natur forsvinner fra kartgrunnlaget, fordi blant annet mye løvskog, enkelte myrtyper, fisketomme dammer og bynær natur ikke er inkludert. Spredningskorridorer for vilt og andre organismer, samt leveområder for disse, faller også utenom i mange tilfeller. Det er svært viktig at «hverdagsnaturen», leveområder for vilt og de grønne korridorene (landskapsøkologiske sammenhenger), blir inkludert i kartleggingsmetodikken. Dette er viktig for å ivareta viktige grønne strukturer og naturmangfold i by, og i områder som faller utenfor Miljødirektoratets instruks.
... klarere rammer rundt vurderingene av naturrisiko vil gi bedre forvaltning, blant annet innenfor arealforvaltning, fordi areal er en knapp ressurs – både på land og i kyst- og havområdene	Det nedsettes et offentlig utvalg som vurderer revisjon av plan- og bygningsloven og andre relevante lovverk med henblikk på å sikre at hensyn til naturrisiko er ivarettatt, der relevante problemstillinger bør inkludere: – klargjøring av de rettslige rammene for dispensasjoner – krav til objektivitet, kvalitet og transparens og håndtering av spørsmål om uavhengighet ved gjennomføring av konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven – koblingsbestemmelsene mellom plan- og bygningsloven og sektorlovgivningen – en vurdering av konsekvensene av mulige lovendringer for fysisk naturrisiko og overgangsrisiko	Kommunedirektøren støtter anbefalingen. Ett eksempel på behov for å revidere plan og bygningsloven er følgende erfaring: ofte er naturverdier borte allerede før søknad om bygging. Grunnen er at tomten klargjøres med planering og grusing i forkant. Når byggesøknaden vurderes og naturverdier skal dokumenteres er disse lik null. Kommuner i hele landet har gamle og utdaterte reguleringsplaner der områder er satt av til utbygging uten at naturverdier er kartlagt. Disse må gjennomgås i en «planvask». Arealnøytralitet for naturverdier må ta utgangspunkt i faktiske naturverdier i et område, ikke i planstatus. Det må også lages regelverk for at det ikke er lov å forringe naturverdier i forkant av (søknadsprosessen for) et prosjekt eller en plan. Det er ønskelig med et tydelig regelverk med klare konsekvenser for overtredelser på naturområdet. Forskrift om utvalgte naturtyper er blant regelverk som oppleves som utydelig i ansvarsfordeling og oppfølging av brudd. Hule eiker er et eksempel der ansvaret mellom kommune og statsforvalteren oppleves utydelig.

Landbruk

I jordbruket må det gjøres store investeringer i forbindelse med bygging av nye driftsbygninger, planting av frukttrær, dyre maskiner med mer. For å kunne gjøre slike investeringer, må det være forutsigbarhet i rammevilkårene som lovverk og støtteordninger. Rammevilkårene må endres etter hvert for å bedre tilpasse jordbruket til naturrisiko, og for å holde overgangsrisiko ved endrete rammebetingelser så liten som mulig.

NOUen peker på at Norge importerer mye mat og fôrvarer fra andre land. Her kan både klimaendringene og naturrisiko føre til alvorlige forstyrrelser. For å sikre matforsyningen i Norge, blir selvforsyning med mat og fôrvarer viktigere. Dette fører til både store utfordringer for landbruket og nye muligheter for økt innenlandsproduksjon. Jordbruket må kunne bidra mest mulig til befolkningens behov for sikker mat. For å sikre matforsyningen er det avgjørende å muliggjøre landbruk i hele landet. Da må vi sikre livsgrunnlaget for jordbruket

både økonomisk, og i samband med naturrisiko og klimarisiko, også gjennom omstillingsprosessen.

Rapporteringskrav bør holdes så lavt som mulig for jordbruksforetak. Jordbruksforetak har allerede betydelige rapporterings- og dokumentasjonskrav. Det er viktig å gjøre de som driver med jordbruk bevisste på både hvilken naturrisiko de er utsatt for og hva påvirkning de selv har på naturen og naturrisiko. Bøndene er ofte bevisst på naturrisiko som de er utsatt for, men kunnskap og bevissthet rundt hvordan de selv påvirker naturen og naturrisiko bør økes.

Økonomiske konsekvenser

Økonomiske konsekvenser vurderes ikke i denne politiske saken fordi det ikke er et grunnlag for å gi konkrete vurderinger ut fra hvordan rapporten står i dag. Dersom flere av disse anbefalingene blir satt ut i livet vil det ha en kostnad for kommunen.

Konsekvenser for natur og miljø

Konsekvenser for natur og miljø regnes å være positiv, dersom anbefalinger fra NOUen blir gjennomført.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at Stavanger kommune gir høringsuttalelse som foreslått i forslag til vedtak.

Per Kristian Vareide
kommunedirektør

Leidulf Skjørestad
direktør

Ida Ur Storberget
saksbehandler

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Saksprotokoll

Politisk sekretariat

Postadr.: Pb. 8001, 4068 Stavanger
Besøksadr.: Øvre Kleivegate 15
Telefon: 51507131. Faks: 51507044
E-post: postmottak.radmannen@stavanger.kommune.no
www.stavanger.kommune.no
Org.nr. NO 964 965 226

SAKSBEHANDLER
Ida Ur Storberget

ARKIVSAK
24/12319

ARKIVNR.

DATO
dato

Utvalg: Stavanger formannskap (2023-2027)
Møtedato: 30.05.2024
Sak: 98/24

Høringssvar - NOU 2024:2 I samspill med naturen. Naturrisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge

Resultat: På saklisten
Arkivsak: 24/12319

Stavanger formannskap (2023-2027) har behandlet saken i møte 30.05.2024 sak 98/24

Møtebehandling

Det var 18 representanter til stede.

Henrik Halleland (KrF) fremmet følgende tilleggsforslag:

«Direktøren gis fullmakt til å innlemme dette i vedtaket

1. Styrke kommunens rolle gjennom lover og planverk
2. Fremheve viktigheten av beitebruk i innmark og utmark. Kystlynghei er et godt eksempel på naturtype/kulturlandskap som er heilt avhengig av skjøtsel og beiting.»

Votering

Gjeldende innstilling ble enstemmig vedtatt

KrF's tilleggsforslag fikk 8 stemmer (H) (4), Sissel Knutsen Hegdal, Hilde Karlsen, Inger Lise Rettedal, Kjell Erik Grøsfjeld), FrP (2), KrF, Sp)

Stavanger formanskaps flertallsvedtak

Stavanger kommune støtter formålet med dokumentet; «å beskrive begrepet naturrisiko, vurdere hvordan norske næringer og sektorer er og kan bli berørt av tap av natur og naturmangfold og se på hvordan berørte aktører i Norge kan analysere og håndtere naturrisiko på best mulig måte.» Under følger Stavanger kommunes kommentarer generelt og til de punktene som er vurdert som særlig betydningsfulle.

NOUen er et svært omfangsrikt og grundig, noe som kan gjøre det vanskelig å forstå og ta innholdet innover seg i sin helhet. Det er ikke enkelt å finne den røde tråden og få oversikt over de viktigste punktene. Det er behov for redaksjonelt arbeid med å strukturere stoffet og gjøre det mer tilgjengelig for folk som har mulighet og vilje til å forstå og påvirke.

NOUen mangler et teoretisk rammeverk og prioriteringer. Dette gjør det vanskelig å bruke utredningen som utgangspunkt for gode og kostnadseffektive tiltak, og begrenser muligheten for anvendelse i praksis.

Problembeskrivelsen i NOUen burde vært tydeligere på at dagens økonomiske modell bygger på stor utnyttelse av naturressurser. Dette påvirker samfunnsressursene tas fra, og samfunn som har gjort seg avhengig av kontinuerlig tilførsel av naturressurser.

Et teoretisk rammeverk basert på økonomiens og økologiens felles grunnleggende premiss om at ressursene er begrensede, kunne gitt et klarere signal til det politiske nivået om at den kommende stortingsmeldingen må baseres på samme teoretiske grunnlag som NOU 2023:25, nemlig [UFF \(unngå, flytte, forbedre\) -rammeverket](#). I tillegg foreslår Stavanger kommune at tiltakshierarkiet legges til grunn. Arealnøytralitet for naturverdier eller naturnøytralitet bør også få mer rom i dokumentet og utvikles videre. Disse modellene kan bidra til politisk forståelse for at klima- og naturkrisen henger tett sammen eller er ett og det samme, som [IPCC og IPBES](#) konstaterte i 2021.

Som belyst i [NOU 2023:25](#) er det ikke tilstrekkelig at hver sektor ser på sin virksomhet isolert, for å unngå rasering av natur.

Landbruk

I jordbruket må det gjøres store investeringer i forbindelse med bygging av nye driftsbygninger, planting av frukttrær, dyre maskiner med mer. For å kunne gjøre slike investeringer, må det være forutsigbarhet i rammevilkårene som lovverk og støtteordninger. Rammevilkårene må endres etter hvert for å tilpasse jordbruket bedre til naturrisiko, og for å holde overgangsrisiko ved endrete rammebetingelser så liten som mulig.

Rapporten peker på at Norge importerer mye mat og fôrvarer fra andre land. Her kan både klimaendringene og naturrisiko føre til alvorlige forstyrrelser. For å sikre matforsyningen i Norge, blir selvforsyning med mat- og fôrvarer viktigere. Dette fører til både store utfordringer for landbruket og nye muligheter for økt innenlandsproduksjon. Jordbruket må kunne bidra mest mulig til befolkningens behov for sikker mat. For å sikre matforsyningen er det avgjørende at vi holder på bøndene og på landbruket i hele landet. Da må vi sikre livsgrunnlaget for jordbruket både økonomisk, og i samband med naturrisiko og klimarisiko gjennom hele omstillingsprosessen.

Rapporteringskrav bør holdes så lavt som mulig for jordbruket som allerede er pålagt omfattende rapportering og dokumentasjon. Det er viktig å gjøre de som driver med jordbruk bevisste på både hvilken naturrisiko de er utsatt for og hva påvirkning de selv har på naturen og naturrisiko. Bøndene er ofte bevisst på naturrisiko som de er utsatt for, men kunnskap og bevissthet rundt hvordan de selv påvirker naturen og naturrisiko bør økes.

Natur

Rapporten peker på et behov for revidering av dagens lovverk for å tette hull der natur er skadelidende. Ett eksempel som trekkes frem er plan og bygningsloven. Det er flere eksempler på at naturverdier er borte allerede før søknad om bygging er sendt. Grunnen er at tomten ofte klargjøres med planering og oppgrusing i forkant. Når byggesøknaden vurderes og naturverdier skal dokumenteres er disse lik null. Kommuner i hele landet har gamle og utdaterte reguleringsplaner der områder er satt av til utbygging uten at naturverdier er kartlagt.

Bruk av tiltakshierarkiet, UFF og arealnøytralitet i praksis vil være viktig for å unngå negative konsekvenser for natur, unngå tap av natur og helst øke naturverdier. Det er viktig å ta utgangspunkt i faktiske verdier på et område, og ikke i planstatus. I tillegg må lovverket gi mulighet til å stanse fysiske endringer på områder i forkant av plan- og prosjektfasen.

Det er ønskelig med et tydelig regelverk med klare konsekvenser for overtredelser som skader natur. For eksempel har forskrift om utvalgte naturtyper et regelverk som oppleves som utydelig i ansvarsfordeling og oppfølging av lovbrudd. Det må være hjemmel for tydelige reaksjoner om et så viktig lovverk skal kunne følges opp.

Kartlegging av natur er viktig å gjennomføre for å få på plass et godt kunnskapsgrunnlag. Det påpekes i rapporten at det bør satses videre på utviklingen av heldekkende naturkart og ny miljødata. Dette er positivt, og vil gi kommunene et viktig grunnlag for arealnøytralitet for naturverdier og vurderinger i enkeltprosjekter. Det vil kreve en annen tilnærming metode til NiN- (Natur i Norge) kartlegging enn det som er vanlig i dag. Miljødirektoratets instruks om kartlegging av kun utvalgte naturtyper gjør at mye verdifull natur forsvinner fra kartgrunnlaget, fordi mange kategorier av løvskog, myrtyper, fisketomme dammer og bynær natur ikke er inkludert. NiN-kategoriene er ofte tilpasset Østlandet og Trøndelag, og mindre adekvat for Vestlandet.

Spredningskorridorer for vilt og andre organismer, samt leveområder for disse, faller også utenom i mange tilfeller. Det er svært viktig at «hverdagsnaturen», leveområder for vilt og landskapsøkologiske sammenhenger, blir inkludert i kartleggingsmetodikken. Dette er grunnleggende for å ivareta viktige grønne strukturer og naturmangfold i by, og i områder som faller utenfor Miljødirektoratets NiN-kartleggings instruks.

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.